

EWA ROGOWSKA-CYBULSKA
Gdańsk

O ODANTROPONIMICZNYCH NAZWACH DZIERŻAWCZYCH, RODOWYCH I PATRONIMICZNYCH W ŚWIETLE ETYMOLOGII LUDOWEJ POLSKICH TOPONIMÓW

1. Uniwersalność klasyfikacji semantycznej nazw miejscowych¹ wyraża się m.in. w tym, że można ją stosować nie tylko przy naukowych analizach onomastycznych, lecz również w odniesieniu do etymologii ludowej, zwanej też asocjacyjną, fantazyjną, folklorystyczną, naiwną, nienaukową, potoczną i synchroniczną, a także pseudoetymologią i reinterpretacją etymologiczną², definiowanej jako „błędne, sprzeczne z dokumentacją językoznawczą wyjaśnienie pochodzenia określonego wyrazu [...]”³. Mimo że etymologia ludowa stanowi „zapis potocznej świadomości językowej, świadomości rządzącej się innymi celami i zasadami niż myślenie naukowe”⁴, jej rezultaty reprezentują w zasadzie te same typy semantyczne co rezultaty etymologii naukowej⁵.

Inna jest jednak popularność poszczególnych typów wśród etymologii potocznych i rozstrzygnięć analiz onomastycznych. Etymologie ludowe cechuje przede wszystkim z jednej strony znaczna nadreprezentacja – w porównaniu z rezultatami etymologii naukowej – nazw pamiętkowych⁶

¹ W. Taszycki, *Słowiańskie nazwy miejscowe (ustalenie podziału)*, Kraków 1946.

² O etymologii ludowej pisali m.in.: W. Cienkowski, *Teoria etymologii ludowej*, Warszawa 1972; E. Michow, *Legenda Kielc zamknięta w nazwie. Studium etymologiczne i kulturowe*, Kielce 2008; Z. Zierhofferowa, K. Zierhoffer, *Etymologie ludowe, ich funkcja i struktura*, „Onomastica” LVI, 2012 s. 15–23; tychże, *Etymologie ludowe toponimów – historycznie i współcześnie*, [w:] *Trwanie w języku... Pamięci Profesor Moniki Gruchmanowej w 10. rocznicę Jej śmierci*, red. A. Piotrowicz, M. Witaszek-Samborska, Poznań 2013, s. 49–56.

³ T. Kostkiewiczowa [tk], 1988, *Etymologia ludowa*, [w:] *Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, wyd. 2. poszerz. i popr., Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, s. 132.

⁴ M. Brzozowska, *Etymologia a konotacja słowa. Studia semantyczne*, Lublin 2009, s. 120.

⁵ E. Michow, op. cit., s. 54–55.

⁶ Por. E. Rogowska-Cybulska, *O wypowiedziach, które stały się nazwami miejscowości, jako jednym z rodzajów etymologii ludowej*, [w:] *Verba docent. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Janinie Gardzińskiej z okazji 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej w UPH w Siedlcach*, t. I, red. E. Koriakovceva, V. Machnicza, R. Mnich, K. Wojtczuk, Siedlce 2012, s. 199–212.

i innych kulturowych⁷, z drugiej – zdecydowanie mniejsza niż w wypadku analiz onomastycznych liczba nazw topograficznych⁸.

2. Wydaje się, że również w wypadku najczęstszych typów toponimów motywowanych antroponimami⁹, czyli nazw miejscowych dzierżawczych, rodowych i patronimicznych, jest ich w świetle etymologii ludowej nieco mniej niż w świetle etymologii naukowej.

2.1. Za ów „ubytek” liczby nazw dzierżawczych, rodowych i patronimicznych wśród rezultatów etymologii ludowych odpowiada przede wszystkim przenoszenie przez pseudo-etymologów nazw, które zaliczają do tych grup onomaści, do kategorii nazw pamiątkowych – bez zmiany wyrazu motywującego lub z jego nieznaczną zmianą, tj. w obrębie tego samego gniazda słowotwórczego. Przykładem pierwszej sytuacji jest etymologia potoczna toponimu *Adamowo* (woj. podlaskie), według etymologii naukowej będącego nazwą dzierżawczą (‘własność jakiegoś Adama’), a według ludowych reinterpreteratorów mającego wykładnię pamiątkową ‘miejsce pierwszego snu praojca Adama po wygnaniu z raju’, por.:

Po posiłku **Adam** się zdrzemnął i przyśniło mu się, że jest nadal sam, jeszcze bez Ewy, ciągle w raju, a grzech pierworodny nie został popełniony. I w tym miejscu powstało Adamowo (małeńka miejscowość, w której dziś mieszka tylko dróżnik)¹⁰.

Drugą sytuację ilustruje etymologia ludowa toponimu *Marcinkowice* (woj. małopolskie), który według onomastów jest nazwą patronimiczną utworzoną od imienia *Marcinek*¹¹, a według pseudoetymologów – nazwą pamiątkową, w dodatku powstałą wprost od imienia *Marcin*, por.:

W zamierzchłych czasach, kiedy jeszcze w tych stronach osady ludzkie nie miały nazw, na prawym brzegu rzeki zwanej Dunajcem, grasował straszny rabuś. Nie przepuścił żadnemu gospodarzowi. Kradł bydło, ubranie. Bywało, że broniących swego dobytku zabijał. Gdy już nie miał co kraść tamtejszym ludziom, postanowił przepłynąć się na drugą stronę rzeki. Pod osłoną nocy trafił na siedzibę krzepkiego, rosnącego chłopca, którego zwano **Marcinem**. Ten to Marcin nie tylko nie dał się okraść, ale złapał zuchwałego złodziejaszka, związał go, a rano zwołał okoliczną ludność, by ogłosić, że rabuś został pojmany i nie będzie już więcej nikomu zagrażał. Wtedy wdzięczni mieszkańcy na cześć swego wybawiciela nazwali sioło Marcinkowicami¹².

2.2. Stosunkowo często wynikiem wtórnej etymologizacji jest też zmiana odantroponimicznej nazwy dzierżawczej, rodowej lub patronimicznej w topograficzną (ewentualnie kulturową), gdy antroponim będący właściwą podstawą reetymologizowanego toponimu pochodzi od jakiegoś apelatywu, najczęściej od nazwy rośliny lub zwierzęcia. Etymolodzy

⁷ Por. Rogowska-Cybulska E., *O motywacji kulturowej w etymologiach ludowych nazw miast*, [w:] *Miasto. Przestrzeń zróżnicowana językowo, kulturowo i społecznie*, red. M. Świąciecka, Bydgoszcz 2012, s. 177–190.

⁸ Por. E. Rogowska-Cybulska, *O motywacji topograficznej w etymologiach ludowych polskich toponimów*, „Poradnik Językowy”, (w druku).

⁹ Por. też E. Rogowska-Cybulska, *O motywacji imionami w etymologiach ludowych polskich toponimów*, „Onomastica” LVIII, Kraków 2014, s. 167–181.

¹⁰ Opowiadanie Tadeusza Górskiego z Łomży.

¹¹ *Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, red. K. Rymut, t. VI, Kraków 2005, s. 508.

¹² <http://mecina.prv.pl/legendsy.htm>, dostęp 22.01.2013.

ludowi wyprowadzają zazwyczaj takie nazwy miejscowe wprost od owych wyrazów pospolitych, w rzeczywistości stanowiących dla nich podstawy pośrednie. Jest tak m.in. w wypadku toponimu *Konopki*, będącego nazwą rodową od nazwy osobowej *Konopka* (też nazwy herbu)¹³, przez mieszkańców zaś wywodzonego od wyrazu *konopie*, a więc traktowanego jako nazwa topograficzna, por.:

Dawniej Konopki Błonie; Konopki od nazwy rośliny – konopie, błonie – duży obszar¹⁴.

Inny podobny przykład to etymologia ludowa toponimu *Koziki* (*-Olszyny*), według onomastów nazwy rodowej od nazwy osobowej *Kozik*, stanowiącej formę antroponimu *Koza*, który pochodzi od apelatywu *koza*¹⁵. Natomiast etymologia asocjacyjna genezę tego toponimu łączy bezpośrednio z rzeczownikiem pospolitym *koza*, czyli opisuje go jako nazwę topograficzną, por.:

Pochodzi od kóz. Później nadano drugą część, najprawdopodobniej od krajobrazu¹⁶.

2.3. Najrzadziej podczas reinterpretacji etymologicznej nazw odantroponimicznych dochodzi do odmiennego podziału morfologicznego etymologizowanej nazwy, w wyniku czego reetymologizowany toponim bywa na ogół włączany do klasy nazw pamiątkowych. Dzieje się tak m.in. w wypadku toponimu *Rydzewo* (woj. podlaskie), będącego nazwą dzierżawczą urobioną od nazwy osobowej *Rydz*¹⁷, a przez legendę etymologiczną objaśnianego jako nazwa pamiątkowa utworzona od słów *Rydz*, *Ewo*, por.:

Mieszkam w miejscowości Rydzewo-Pieniążek. Według legendy nazwa ta powstała bardzo dawno temu. W mojej okolicy jest mnóstwo lasów. Kiedyś chłopiec z dziewczynką o imieniu Ewa wybrali się na grzyby. W pewnym momencie chłopiec znalazł grzyba i krzyknął „rydz Ewo!” i tak powstała nazwa „Rydzewo”¹⁸.

2.4. Wyjątkowo nazwy dzierżawcze, rodowe i patronimiczne przechodzą w procesie wtórnej etymologizacji do innych klas semantycznych również w innych sytuacjach. Na przykład toponimowi *Cedry*, który w świetle etymologii naukowej jest nazwą rodową utworzoną od antroponimu *C(z)edro//Ceder*, tj. od imienia *Teodor*¹⁹, naiwni etymolodzy nadają wykładnię topograficzną i motywują go apelatywem *cedr*, niespokrewnionym z imieniem *Teodor*, lecz stanowiącym jego częściowy homonim, por.:

Wcześniej na terenie, na którym obecnie znajduje się ta miejscowość rosły drzewa cedrowe²⁰.

¹³ K. Zierfoffer, *Nazwy miejscowe północnego Mazowsza*, Wrocław 1957, s. 218; I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, Warszawa 1976, s. 86.

¹⁴ T. Liniewicz, *Raport z badań projektu edukacyjnego pn. „Każde miejsce opowiada swoją historię – partnerstwo sektora samorządowego i pozarządowego na rzecz zrównoważonego rozwoju regionalnego”*, s. [27], Białystok, grajewo2.website.pl/pdf/Badania2008.pdf.

¹⁵ H. Sędziak, *Nazwy wsi drobnoszlacheckich w Łomżyńskim*, Łomża 2009, s. 133.

¹⁶ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w latach 2010–2013 wśród uczniów II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Łomży.

¹⁷ K. Zierfoffer, op. cit., s. 326; I. Halicka, op. cit., s. 151; H. Sędziak, op. cit., s. 165.

¹⁸ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

¹⁹ K. Zierfoffer, op. cit., s. 129; I. Halicka, op. cit., s. 31; H. Sędziak, op. cit., s. 94.

²⁰ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

3. Chociaż jednak podczas wtórnych reinterpretacji polskich toponimów liczba odantroponimicznych nazw dzierżawczych, rodowych i patronimicznych znacznie maleje, również wśród rezultatów etymologii ludowej zdarzają się – i to nie tak rzadko – odantroponimiczne nazwy dzierżawcze, rodowe i patronimiczne. Powstają one w efekcie wtórnej reinterpretacji zarówno nazw nieodantroponimicznych, jak i odantroponimicznych, zmieniając przynależność do typu semantycznego lub jej nie zmieniając. Tworzeniem takich pseudoetymologii rządzi kilka mechanizmów, które można uporządkować ze względu na stopień różnicy pomiędzy etymologią potoczną a naukową, ta pierwsza ma bowiem charakter skalarny²¹. Porównanie podstawy nazewniczej proponowanej przez etymologię nienaukową nazw miejscowych z ich rzeczywistą podstawą nazewniczą pozwala mianowicie wyróżnić trzy grupy etymologii nienaukowych:

- pseudoetymologie wywodzące reinterpretowane toponimy od wyrazów należących do innego gniazda słotwórczego niż to, do którego należy pierwotna podstawa motywacyjna;

- pseudoetymologie wywodzące reinterpretowane toponimy od innych wyrazów należących do tego samego gniazda słotwórczego, do którego należy też pierwotna podstawa motywacyjna;

- pseudoetymologie wywodzące reinterpretowane toponimy od tych samych wyrazów co ich etymologie naukowe, ale nadające im inną motywację semantyczną.

3.1. Raczej wyjątkowe są sytuacje, gdy jako nazwy dzierżawcze interpretowane są toponimy, które w rzeczywistości pochodzą od innej podstawy nominacyjnej, zupełnie niespokrewnionej z ową wtórną podstawą antroponimiczną. Jako przykład takiej etymologii asocjacyjnej można przywołać pseudoetymologię toponimu *Rogoźna* (woj. śląskie), który naprawdę powstał od apelatywu *rogozie* ‘sitowie’²², a wtórnie motywowany jest imieniem *Roger*, por.:

Rogoźna – dzielnica Żor – usytuowana jest na terenie Rybnickiego Okręgu Przemysłowego [...]. Etymologia ludowa głosi, iż w XVIII w. właścicielem wsi był człowiek imieniem Roger. Od jego imienia wieś miała zostać nazwana Rogoźna²³.

Takie niespokrewnione podstawy nominacyjne – pierwotna i wtórna – mogą też obie być antroponimami. Sytuację tę ilustruje pseudoetymologia nazwy wsi *Łoje* (woj. podlaskie), naprawdę pochodzącej od polskiej nazwy osobowej *Łój*²⁴, a rzekomo – od francuskiego nazwiska *Loy*, por.:

Nazwa pochodzi od nazwiska księcia francuskiego Loy, który otrzymał te ziemie za waleczność²⁵.

²¹ E. Rogowska-Cybulska, *O etymologii ludowej nazw miejscowych jako zjawisku skalarnym*, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia... Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Walczakowi*, red. J. Migdał i A. Piotrowska-Wojaczyk, Poznań 2013, t. III, s. 77–85.

²² S. Rospond, *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1984, s. 328.

²³ [http://pl.wikipedia.org/wiki/Rogo%C5%BAna_\(%C5%BBory\)#Pochodzenie_nazwy_i_herb](http://pl.wikipedia.org/wiki/Rogo%C5%BAna_(%C5%BBory)#Pochodzenie_nazwy_i_herb), dostęp 22.01.2013.

²⁴ K. Zierhoffer, op. cit., s. 247; I. Halicka, op. cit., s. 108; H. Sędziak, op. cit., s. 141.

²⁵ T. Liniewicz, op. cit., s. [27].

Bywa nawet, że obie etymologie – naukowa i nienaukowa – wywodzą reinterpretowany toponim od różnych imion, nienależących do tego samego gniazda słowotwórczego. Na przykład nazwa miejscowa *Lublin* w rzeczywistości jest nazwą dzierżawczą od męskiego imienia *Lubel* lub *Lubla*²⁶, natomiast w świetle jednej z etymologii fantazyjnych – nazwą dzierżawczą od imienia żeńskiego *Julia*, por.:

Lublin należy do najstarszych miast w Polsce. Już średniowieczni kronikarze próbowali wyjaśnić etymologię nazwy grodu nad Bystrzycą. Mistrz Wincenty zwany Kadłubkiem w swojej kronice z końca XII w. po raz pierwszy zanotował nazwę Lublin. Początkowy fragment dzieła mówi o baśniowych rodzicach Popiela I (tutaj Pompiliusz) – Leszku III i Julii, siostrze Cezara: Syn jego [Lestek III] nie w takiej mierze [powiększył] państwo ojca, w jakiej wiele dodał do ojcowskich wyczynów: on Juliusza Cezara pokonał w trzech bitwach, on w kraju Partów Krassusa zniósł z wszystkimi wojskami, a do ust jego wlewając złoto rzekł: „Złota pragnąłeś, złoto pij”. Rozkazał i Gotom, i Partom, a także krainom położonym poza Partami. Wreszcie Juliusz, rad się z nim sprzymierzyć węzłem powinowactwa, wydaje za niego siostrę Julię. Jej to jako posag przekazana została od brata Bawaria, a jako dar ślubny od męża prowincja serbska. Założyła ona dwa miasta, z których jedno od imienia brata nazwać kazała Julius [teraz Lubusz], drugie **Julia** od własnego imienia [obecnie nazywa się ono Lublin]²⁷.

3.2. Najczęściej reinterpretacja etymologiczna, której efektem jest powstanie nazw odantroponimicznych dzierżawczych, rodowych lub patronimicznych, odbywa się jednak w ramach tej samej rodziny słowotwórczej. Naiwni etymologowie wyprowadzają wówczas reinterpretowany toponim od wyrazu powiązanego słowotwórczo z podstawą nazewniczą wyodrębnioną przez onomastów.

Do tej podgrupy etymologii ludowych stosunkowo rzadko należą pseudoetymologie oparte na niepowtarzalnych relacjach między rzekomą a rzeczywistą podstawą nominacyjną, jak w wypadku nienaukowej etymologii toponimu *Wiślica* (woj. świętokrzyskie). Według badań onomastycznych nazwa tej miejscowości miała pierwotnie formę *Wisła* i była identyczna z nazwą rzeczną lub urobiono ją od nazwy etnicznej *Wiślanie*²⁸, natomiast w świetle etymologii nienaukowej pochodzi ona od niepotwierdzonego imienia *Wiślimir*, w którego pierwszym członie tkwi właśnie hydronim *Wisła*, por.:

Wiślica istnieje co najmniej od IX wieku. Według legendy nazwa osady pochodzi od imienia jej założyciela, księcia Wiślan **Wiślimira**, który wraz ze swoim otoczeniem miał przyjąć chrzest w 880 roku. Wspomina o tym tzw. *legenda panońska*, czyli *Żywot św. Metodego*. Dokument mówi o przymusowym chrzcie pogańskiego księcia Wiślan²⁹.

Wyjątkowo również wtórną podstawę nazewniczą reinterpretowanego toponimu od jego rzeczywistej podstawy nazewniczej różni płeć nosiciela antroponimu stanowiącego ową podstawę. Tak jest w wypadku toponimu *Lublin*, który w świetle hipotez onomastycznych

²⁶ S. Rospond, op. cit., s. 193.

²⁷ <http://koziolek.pl/katalog.php?did=360>, dostęp 22.01.2013.

²⁸ S. Rospond, op. cit., s. 428.

²⁹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Wi%C5%Blica>, dostęp 22.01.2013.

powstał jako nazwa dzierżawcza od męskiego imienia *Lubel* lub *Lubla*³⁰, a według jednej z etymologii ludowych – od żeńskiego imienia *Lubla*, por.:

Józef Zięba we fragmencie opowiadania *Lublin gród* w sposób literacki przedstawił historię Lublina: Długo jeszcze po jego śmierci i **Lubli** ludzie w okolicy o ich wielkiej lubości opowiadali, a gród, który książę zbudował, Lubelnią lud nazwał. Inni znów mówili, że książę do żony przybył i na jej ziemi zamieszkał, to i nazwę grodu wywodzili od jej imienia. I tak już zostało. Gród od imienia **Lubli** Lublinem nazwano, a ziemie wokół niego od książęcej Lubelni nazwano ziemia lubelska³¹.

Wśród etymologii ludowych, według których reinterpretowane toponimy należą do grupy odantroponimicznych nazw dzierżawczych, rodowych i patronimicznych, można natomiast wyróżnić dwie długie serie pseudoetymologii reprezentujących podobne typy zmian.

Pierwszą taką serię tworzą etymologie potoczne wywodzące nazwy miejscowe od nazwisk na *-ski/-owski/-ewski*, które w rzeczywistości powstały od tych toponimów. Pseudoetymologie te ustalają zatem odwrotny kierunek motywacji niż badania onomastyczne. Kreując je, ludowi reinterpreteratorzy dają wyraz potocznemu przeświadczeniu, że nazwy miejscowe pochodzą od nazw osobowych, i obsadzają w roli wtórnych podstaw toponimicznych współcześnie funkcjonujące w danej okolicy nazwy osobowe spokrewnione z tymi toponimami, czyli nazwiska. Wśród przykładów takich reinterpretacji można wymienić m.in. następujące toponimy:

– *Bronaki Olki* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana nazwą osobową *Brudnaki*, a „mianem tym przezywano osoby pieczętujące się herbem *Brudne Misy*”³², remotywowana nazwiskiem *Bronakowski*, por.:

Od nazwy założyciela: Aleksandra **Bronakowskiego**³³;

– *Brzostowo* (woj. podlaskie), nazwa topograficzna motywowana apelatywem *brzost* ‘gatunek wiązu’³⁴ lub nazwa dzierżawcza motywowana antroponimem *Brzost*³⁵, remotywowana nazwiskiem *Brzostowski*, por.:

Jest też druga legenda, która mówi o tym, że pierwszy mieszkaniec wsi miał na nazwisko **Brzostowski** i stąd nazwa *Brzostowo*³⁶;

– *Cieszowa* (woj. śląskie), nazwa dzierżawcza motywowana antroponimem *Ciesz*³⁷, remotywowana nazwiskiem *Cieszkowski*, por.:

³⁰ S. Rospond, op. cit., s. 193.

³¹ <http://koziolek.pl/katalog.php?did=360>, dostęp 22.01.2013.

³² K. Zierhoffer, op. cit., s. 122. Por. też I. Halicka, op. cit., s. 26; H. Sędziak, op. cit., s. 91.

³³ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

³⁴ K. Zierhoffer, op. cit., s. 125.

³⁵ I. Halicka, op. cit., s. 28; H. Sędziak, op. cit., s. 92.

³⁶ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

³⁷ *Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, red. K. Rymut, t. II, Kraków 1997, s. 143.

Cieszowa należy do najstarszych miejscowości gminy Koszęcin i zapewne do jednych z najstarszych na ziemi śląskiej. [...] Nazwa była także przypisywana rodzinie **Cieszowskich**, która nabyła wioskę na własność w 1586 roku, aby pozostawać tam do 1628 roku³⁸;

– *Nowy Cydzyn, Stary Cydzyn* (woj. podlaskie), nazwa dzierżawcza motywowana nazwą osobową **Cedza < Čěd-ja*³⁹, remotywowana nazwiskiem *Cydyński*, por.:

Mieszkam w Nowym Cydzynie. Być może nazwa pochodzi od jakiegoś mieszkańca lub założyciela **Cydyńskiego**.

Nazwa miejscowości pochodzi od nazwiska szlachcica, jeżeli dobrze pamiętam **Cydyńskiego**. Mieszkał we dworku⁴⁰.

– *Grabowo* (woj. podlaskie), nazwa topograficzna motywowana apelatywem *grab*⁴¹ lub nazwa dzierżawcza motywowana nazwą osobową *Grab*⁴², remotywowana nazwiskiem *Grabowski*, por.:

Nazwisko pochodzi od **Grabowskich**, który mieszkał w miejscowym dworku⁴³;

– *Jaki* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana antroponimem *Jaka*⁴⁴, remotywowana nazwiskiem *Jaczyński*, por.:

Pierwszymi mieszkańcami byli **Jaczyńscy**⁴⁵;

– *Nowa Kubra, Stara Kubra* (woj. podlaskie), nazwa topograficzna od nazwy rzeczki *Kubra*⁴⁶, remotywowana nazwiskiem *Kuberski*, por.:

Od nazwiska właściciela **Kuberskiego**. Pod koniec XIX w. dwór został sprzedany i od nowych właścicieli Kubra została nazwana Nową Kubrą⁴⁷;

Nazwa mojej miejscowości pochodzi od rodu **Kuberskich** (założycieli)⁴⁸;

– *Miastkowo* (woj. podlaskie), nazwa kulturowa od apelatywu *miastko*⁴⁹, remotywowana nazwiskiem *Miastkowski*, por.:

³⁸ <http://www.kirkuty.xip.pl/cieszowa.htm>, dostęp 22.01.2013.

³⁹ K. Zierhoffer, op. cit., s. 129; I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 39.

⁴⁰ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁴¹ K. Zierhoffer, op. cit., s. 185; I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny topograficzne i kulturowe*, Warszawa 1978, s. 28.

⁴² H. Sędziak, op. cit., s. 113.

⁴³ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁴⁴ I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 68.

⁴⁵ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁴⁶ I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny topograficzne i kulturowe*, op. cit., s. 42.

⁴⁷ T. Liniewicz, op. cit., s. [26].

⁴⁸ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną we wrześniu 2012 r. wśród uczniów Zespołu Szkół w Przytułach (pow. łomżyński).

⁴⁹ S. Rospond, op. cit., s. 218.

Nazwa pochodzi od dziedzica, właściciela tych ziem **Miastkowskiego**⁵⁰;

– *Stare Modzele* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana nazwą osobową *Modzel* (będącą też nazwą herbu)⁵¹, remotywowana nazwiskiem *Modzelewski*, por.:

Pewien szlachcic nazwiskiem **Modzelewski** miał 3 synów. Swoją ziemię podzielił między nich. [...] najstarszy swoją własność nazwał Stare Modzele, ze względu na swój wiek⁵²;

– *Obrytki* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana antroponimem **Obrytek* lub **Obrytka* albo nazwa kulturowa motywowana apelatywem *obryty*⁵³, remotywowana nazwiskiem *Obrycki*, por.:

Nazwa pochodzi od nazwiska – **Obrycki**, moja miejscowość została tak nazwana, ponieważ kiedyś mieszkało tam wiele ludzi o takim nazwisku⁵⁴;

– *Sierzputy Młode* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana antroponimem *Sierzput*⁵⁵, remotywowana nazwiskiem *Sierzputowski*, por.:

Według tego co słyszałem, założył je niejaki **Sierzputowski**, był synem, dlatego Młode⁵⁶;

– *Szabły Młode*, *Szabły Stare* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana antroponimem **Szabeł* lub **Sabeł*⁵⁷, remotywowana nazwiskiem *Szablowski*, por.:

Legenda głosi, że dawno temu żył szlachcic **Szablowski**, który miał dwóch synów. Przed swoją śmiercią podzielił swoją ziemię i mniejszą część oddał młodszemu synowi, a ten nazwał tę miejscowość Szabły Młode, a starszy nazwał swoją miejscowość Szabły Stare⁵⁸;

– (*Koniecki*-)*Wądołowo* (woj. podlaskie), nazwa topograficzna motywowana apelatywem *wądoł*⁵⁹ lub nazwa dzierżawcza motywowana antroponimem *Wądoł*⁶⁰, remotywowana nazwiskiem *Wądołowski*, por.:

Koniec. Dawniej Koniecki Wądołowo.

⁵⁰ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁵¹ I. Halićka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 121.

⁵² Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁵³ H. Sędziak, op. cit., s. 153.

⁵⁴ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁵⁵ I. Halićka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 156.

⁵⁶ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁵⁷ I. Halićka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 164.

⁵⁸ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁵⁹ K. Zierhoffer, op. cit., s. 375; I. Halićka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 85; eadem, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny topograficzne i kulturowe*, op. cit., s. 74; H. Sędziak, op. cit., s. 129

⁶⁰ H. Sędziak, op. cit., s. 129.

Od nazwy Koniec, zaś Wądołowo od dużej ilości rodzin z nazwiskiem **Wądołowscy**⁶¹;

– *Zebrzydowice* (woj. śląskie), nazwa patronimiczna motywowana antroponimem *Zebrzyd*, czyli *Siegfried*⁶², remotywowana nazwiskiem *Zebrzydowski*, por.:

Zebrzydowice swoją nazwę zawdzięczają dawnym właścicielom tej miejscowości – rodzinie **Zebrzydowskich**. Przypuszcza się, że ten sam ród był również w posiadaniu innych Zebrzydowic – położonych w okolicach Cieszyńska⁶³.

Do drugiej serii etymologii ludowych powołujących na podstawy nominacyjne reinterpretowanych toponimów wyrazy z tej samej rodziny słowotwórczej, której elementami są też ich rzeczywiste podstawy nominacyjne, należą pseudoetymologie wywodzące etymologizowane nazwy miejscowe od innej formy tego samego antroponimu.

Najczęściej różnica pomiędzy etymologią naukową a potoczną polega tu na tym, że ta pierwsza wyprowadza toponim od antroponimu zdrobniałego, podczas gdy ta druga – od jego formy podstawowej. Oto trzy wybrane przykłady:

– *Boguszki* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana imieniem zdrobniałym *Boguszek* lub *Boguszko*⁶⁴, remotywowana jego formą podstawową *Bogusz*, por.:

od imienia I wodza **Bogusza**⁶⁵;

– *Pawelki* (woj. podlaskie), nazwa rodowa motywowana imieniem zdrobniałym *Pawelek* (< *Paweł*)⁶⁶, remotywowana jego formą podstawową *Paweł*, por.:

Mieszkam w Pawelkach. Nazwa pochodzi od pierwszego mieszkańca – **Pawła**, który miał 8 dzieci. Wśród nich był między innymi Jan i Katarzyna. Osiedlili się oni wokół ojca i powstała niewielka osada, która z czasem się rozrosła. Mój dom pochodzi od rodziny Jana⁶⁷;

– *Szczepankowo* (woj. podlaskie), nazwa dzierżawcza motywowana imieniem zdrobniałym *Szczepanek*⁶⁸, remotywowana jego formą podstawową *Szczepan*, por.:

Moja miejscowość nosi nazwę Szczepankowo. Prawdopodobnie pochodzi on od imienia jego założyciela, **Szczepana**⁶⁹.

⁶¹ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁶² S. Rospond, op. cit., s. 452.

⁶³ www.rybnik.pl/bsip/publik/Ziemiarybnicka.pps, dostęp 22.01.2013.

⁶⁴ I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 23.

⁶⁵ T. Liniewicz, op. cit., s. [28].

⁶⁶ K. Zierhoffer, op. cit., s. 291; I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 134.

⁶⁷ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁶⁸ I. Halicka, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 165.

⁶⁹ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

Mniej regularny charakter ma różnica między rzekomą podstawą nominacyjną, antroponimem *Chwałek*, a rzeczywistą podstawą nominacyjną, antroponimem *Chwałęta*⁷⁰, przypisywanych – odpowiednio: przez naiwnych etymologów i przez onomastów – toponimowi *Chwałęcice* (dziś część Rybnika, dawniej odrębna wieś). Obie formy: *Chwałęta* i *Chwałek*, są derywatami od imion dwuczłonowych typu *Chwalisław*, *Chwalibor*, ale formacje deminutywne na *-ęta* dawno już wyszły z użycia, podczas gdy formacje deminutywne na *-ek* nadal funkcjonują w polszczyźnie, toteż do tego właśnie typu słowotwórczego odwołał się potoczny reinterpretator, por.:

Początki Chwałęcic sięgają XII wieku. Nazwa miejscowości pochodzi prawdopodobnie od imienia jej pierwszego właściciela „**Chwałka**”⁷¹.

Brak seryjności cechuje też różnicę między antroponimami *Lubell/Lubla* i *Lublin*, stanowiącymi podstawy nominacyjne toponimu *Lublin*, ten pierwszy według etymologii naukowej⁷², ten drugi – nienaukowej, por.:

Sierpiński w innym miejscu swojej monografii opisał założenie ośrodka miejskiego przez księcia Lublina: Osobliwie znajduje się o Lublinie podanie w kronice Prokosza i Kagnimira, pisarzy dziesiątego wieku (kronikarski fałszyfikat); jakoby założył to miasto książę **Lublin**, potomek Polacha, czyli Polaka, na lat około tysiąc przed narodzeniem Chrystusa⁷³.

3.3. Do trzeciej grupy reinterpretacji etymologicznych, której rezultaty zaliczają się do nazw odantroponimicznych dzierżawczych, rodowych lub patronimicznych, należą pseudo-etymologie wyprowadzające etymologizowane toponimy od tych samych antroponimów co ich etymologie naukowe, ale inaczej objaśniające okoliczności powstania danego toponimu. Zazwyczaj robią to w sposób znacznie bardziej precyzyjny – na ogół zresztą dość fantastyczny – niż owe etymologie naukowe. Na przykład o toponimie *Sułoszowa* (woj. małopolskie) onomaści piszą, że jest on nazwą dzierżawczą od antroponimu *Sułosz*⁷⁴, podczas gdy naiwni etymolodzy znają też elementy biografii nosiciela tego antroponimu, por.:

Sułoszowa jest wsią, sięgającą swoimi początkami jeszcze średniowiecza. [...] Według legendy nazwa wsi wywodzi się od **Sułosza**, który należał do rycerstwa drużynowego i w nagrodę za służbę wojenną otrzymał od księcia krakowskiego obszar ziemi, na której założył wieś, nazwaną później od jego imienia⁷⁵.

Również etymologia naukowa nazwy miasta *Chrzanów*⁷⁶ (woj. małopolskie) rekonstruuje jedynie jej podstawę nominacyjną, antroponim *Chrzan*, natomiast etymologia nienaukowa dodaje pewne informacje o jego nosicielu, por.:

⁷⁰ *Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, pod red. K. Rymuta, t. II, Kraków 1997, s. 107.

⁷¹ www.rybnik.pl/bsip/publik/Ziemiarybnicka.pps, dostęp 22.01.2013.

⁷² S. Rospond, op. cit., s. 193.

⁷³ <http://koziolek.pl/katalog.php?did=360>, dostęp 22.01.2013.

⁷⁴ S. Rospond, op. cit., s. 375.

⁷⁵ <http://splsuloszowa.edu.pl/historia.php>, dostęp 22.01.2013.

⁷⁶ S. Rospond, op. cit., s. 56.

Według legendy nazwa miasta pochodzi od **Chrzana**, legendarnego założyciela grodu (późniejszej kasztelanii) z czasów poprzedzających powstanie państwa polskiego⁷⁷.

Myjom, od którego imienia urobiono nazwę miejscową *Myjomice*⁷⁸ (woj. wielkopolskie), miał być według etymologii ludowej rycerzem, por.:

Według legendy nazwa miejscowości pochodzi od rycerza **Myjoma**. Nie ma na to żadnych źródeł potwierdzających tę legendę⁷⁹.

Podobnie charakteryzuje etymologia fantastyczna nosiciela imienia *Wszebor*, które według etymologii naukowej⁸⁰ tkwi w podstawie toponimu *Wszebory* (woj. podlaskie), por.:

Nazwa pochodzi od imienia rycerza Wszebora, który otrzymał ziemię od króla i założył tam wioskę⁸¹.

Jako rycerza, w dodatku z drużyny Bolesława Chrobrego, przedstawia także etymologia ludowa Janka, nosiciela antroponimu stanowiącego podstawę nominacyjną nazwy miejscowej *Jankowice*⁸² (woj. śląskie), por.:

Początki Jankowic sięgają głębokiego średniowiecza. Miejscowe podanie głosi, że Jankowice i Michałkowice dziś włączone w obręb Jankowic, zostały założone przez rycerzy Bolesława Chrobrego: **Janka** i Michała. Mieli oni zgodnie z wcześniejszą umową orząc od świtu do zmierzchu zakreślić obszar swoich dóbr. W ten sposób Janko utworzył Jankowice, a Michał – Michałkowice⁸³.

Celestynowi, od którego imienia pochodzi toponim *Celestynów*⁸⁴ (woj. mazowieckie), podanie etymologiczne przypisuje z kolei zawód karczmarza, por.:

Według legendy nazwa miejscowości wywodzi się od imienia miejscowego karczmarza, **Celestyna**⁸⁵.

Zdarza się także, że etymologia ludowa inaczej niż etymologia naukowa identyfikuje nosiciela imienia, od którego urobiono reinterpretowany toponim. Na przykład według etymologii naukowej toponimu *Matysówka* (woj. podkarpackie) Matys był mieszkańcem pobliskiej Brzozówki⁸⁶, podczas gdy podanie etymologiczne ukazuje go jako woja Bolesława Chrobrego, por.:

⁷⁷ <https://pipl.com/directory/name/Kozik/Marta/>, dostęp 22.01.2013.

⁷⁸ *Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, red. K. Rymut, t. VII, Kraków 2007, s. 302–303.

⁷⁹ <http://www.um.kepno.pl/gmina-kepno/stolectwa-i-osiedla>, dostęp 22.01.2013.

⁸⁰ I. H a l i c k a, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostoczczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, op. cit., s. 187.

⁸¹ Odpowiedź na ankietę przeprowadzoną w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży.

⁸² *Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, red. K. Rymut, t. IV, Kraków 2001, s. 62.

⁸³ www.rybnik.pl/bsip/publik/Ziemiarybnicka.pps, dostęp 22.01.2013.

⁸⁴ S. R o s p o n d, op. cit., s. 50.

⁸⁵ http://forum.gazeta.pl/forum/f,34771,Celestynow_powiat_otwocki_.html, dostęp 22.01.2013.

⁸⁶ *Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, red. K. Rymut, t. VI, Kraków 2005, s. 558.

Według legendy, nazwa wsi (w dawnych zapisach brzmi: Matyszowka) pochodzi od imienia jednego z wojów, **Matysa**, żyjącego tu w czasach Bolesława Chrobrego (pocz. XI w.). Obowiązkiem Matysa było pilnowanie wzgórze i w razie potrzeby palenie ognia ostrzegającego przed niebezpieczeństwem leżący w dolinie, niewidoczny z góry, rzeszowski gród. Trzej jego przyjaciele: Białek, Drabik i Słocik także mieli swoje zadania: Białek pilnował brodu na Wisłoku, Drabik przyjmował i wysyłał posłańców, Słocik organizował kryjówki dla wojska. Ponieważ był to teren przygraniczny, służba była trudna. Roilo się tu nie tyle od wrogich wojsk, co bardziej od złodziei i rabusiów. Z nimi najdzielniej dawał sobie radę Matys, organizując na nich zasadzki i pułapki⁸⁷.

4. Etymologie ludowe polskich toponimów są rezultatem potocznej świadomości językowej i zarazem źródłem wiedzy o tym typie świadomości językowej. Choć, jak zauważa Małgorzata Brzozowska w artykule poświęconym podaniom etymologicznym, świadomość ta rządzi się „innymi celami i zasadami niż myślenie naukowe”⁸⁸, dąży ona – podobnie jak badania językoznawcze – do odtworzenia w otaczającej nas rzeczywistości językowej – tu: w zasobie nazw miejscowych Polski – pewnego zrozumiałego porządku. Reinterpretacje etymologiczne odantroponimicznych nazw dzierżawczych, rodowych i patronimicznych układają się zatem w pewne powtarzalne wzorce, stanowiące ilustrację sposobów objaśniania przez naiwnych etymologów języka i świata.

Bibliografia

- Brzozowska M., 2009, *Etymologia a konotacja słowa. Studia semantyczne*, Lublin.
- Cienkowski W., 1972, *Teoria etymologii ludowej*, Warszawa.
- Halicka I., 1976, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, Warszawa.
- Halicka I., 1978, *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny topograficzne i kulturowe*, Warszawa.
- Kostkiewiczowa T. [tk], 1988, *Etymologia ludowa*, [w:] *Słownik terminów literackich*, pod red. J. Sławińskiego, wyd. 2. poszerz. i popr., Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź.
- Liniewicz T., 2008, *Raport z badań projektu edukacyjnego pn. „Każde miejsce opowiada swoją historię – partnerstwo sektora samorządowego i pozarządowego na rzecz zrównoważonego rozwoju regionalnego”*, Białystok, grajewo2.website.pl/pdf/Badania2008.pdf.
- Michow E., 2008, *Legenda Kielc zamknięta w nazwie. Studium etymologiczne i kulturowe*, Kielce.
- Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, 1997, pod red. K. Rymuta, t. II, Kraków.
- Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, 2001, pod red. K. Rymuta, t. IV, Kraków.
- Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, 2005, pod red. K. Rymuta, t. VI, Kraków.
- Nazwy miejscowe Polski. Historia – pochodzenie – zmiany*, 2007, pod red. K. Rymuta, t. VII, Kraków.

⁸⁷ <http://www.tyczyn.pl/matysowka.html>, dostęp 22.01.2013.

⁸⁸ M. Brzozowska, op. cit., s. 20.

- Rogowska-Cybulska E. 2012, *O wypowiedziach, które stały się nazwami miejscowości, jako jednym z rodzajów etymologii ludowej*, [w:] *Verba docent. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Janinie Gardzińskiej z okazji 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej w UPH w Siedlcach*, t. I, red. E. Koriakovceva, V. Machnicka, R. Mnich, K. Wojtczuk, Siedlce.
- Rogowska-Cybulska E. 2014, *O motywacji imionami w etymologiach ludowych polskich toponimów*, „Onomastica”.
- Rogowska-Cybulska E., 2012, *O motywacji kulturowej w etymologiach ludowych nazw miast*, [w:] *Miasto. Przestrzeń zróżnicowana językowo, kulturowo i społecznie*, pod red. M. Świącickiej, Bydgoszcz.
- Rogowska-Cybulska E., 2013, *O etymologii ludowej nazw miejscowych jako zjawisku skalarnym*, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia... Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Walczakowi*, pod red. J. Migdał i A. Piotrowskiej-Wojaczek, Poznań, t. III.
- Rogowska-Cybulska E., *O motywacji topograficznej w etymologiach ludowych polskich toponimów*, „Poradnik Językowy”, w druku.
- Rospond S. 1984, *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź.
- Sędziak H., 2009, *Nazwy wsi drobnoszlacheckich w Łomżyńskim*, Łomża.
- Taszycki W., 1946, *Słowiańskie nazwy miejscowe (ustalenie podziału)*, Kraków.
- Zierhoffer K., 1957, *Nazwy miejscowe północnego Mazowsza*, Wrocław.
- Zierhofferowa Z., Zierhoffer K., 2012, *Etymologie ludowe, ich funkcja i struktura*, „Onomastica” LVI.
- Zierhofferowa Z., Zierhoffer K., 2013, *Etymologie ludowe toponimów – historycznie i współcześnie*, [w:] *Trwanie w języku... Pamięci Profesor Moniki Gruchmanowej w 10. rocznicę Jej śmierci*, pod red. A. Piotrowicz, M. Witaszek-Samborskiej, Poznań.
- http://forum.gazeta.pl/forum/f,34771,Celestynow_powiat_otwocki_.html.
- <http://koziolek.pl/katalog.php?did=360>.
- <http://mecina.prv.pl/legendy.htm>, dostęp 22.01.2013.
- [http://pl.wikipedia.org/wiki/Rogo%C5%BAna_\(%C5%BBory\)#Pochodzenie_nazwy_i_herb](http://pl.wikipedia.org/wiki/Rogo%C5%BAna_(%C5%BBory)#Pochodzenie_nazwy_i_herb).
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Wi%C5%9Blica>.
- <http://sp1suloszowa.edu.pl/historia.php>.
- <http://www.kirkuty.xip.pl/cieszowa.htm>.
- <http://www.tyczyn.pl/matysowka.html>.
- <http://www.um.kepno.pl/gmina-kepno/stolectwa-i-osiedla>, dostęp 22.01.2013.
- <https://pipl.com/directory/name/Kozik/Marta/>.
- www.rybnik.pl/bsip/publik/Ziemiarybnicka.pps.

Ewa Rogowska-Cybulska

About the Possessive, Ancestral and Patronymic Names Derived from Anthroponyms in the Light of Folk Etymology of Polish Toponyms

Summary

The article presents—on the selected examples—the functioning of the possessive, ancestral and patronymic names derived from anthroponyms in the process of morphological reinterpretation of Polish toponyms. Its first part treats of toponyms which, according to onomasts belong to possessive, ancestral and patronymic names, and

folk etymologists move them to other semantic classes. In the second part of the article, the author discusses the toponyms which have been classified as possessive, ancestral and patronymic names by non-scholarly etymology, regardless of the fact to which groups they belong according to scholarly etymology. In this part, the types of folk etymologies have been classified according to the degree of discrepancies of their results and the results of scholarly etymologies. Three major groups of the studied pseudoetymologies have been isolated: folk explanations deriving toponyms from bases belonging to a different word formation core than their real base word (e.g., *Rogoźna*, *Łoje*, *Lublin*); motivations by anthroponyms belonging to the same word formative core as the real nominative base (e.g., *Wiślica*, *Łoje*, *Brzostowo*, *Obrytki*, *Sierzputy*, *Zebrzydowice*, *Boguszki*, *Pawelki*, *Szczepankowo*); pseudoetymologies deriving toponyms from the same anthroponyms as the scholarly etymologies but possessing a different semantic interpretation (e.g., *Chrzanów*, *Celestynów*, *Matysówka*, *Wszebory*).

Keywords: folk etymologies, Polish toponyms